

Stichting Papua Erfgoed
www.papuaerfgoed.org

Contact : Witte Rozenstraat 45 D
2311 XT Leiden Tel. 06 244 81 802
info@papuaerfgoed.org

IBAN NL94 RABO 012 211 81
62
KvK. 54785545

Donaties

Uw bijdrage kunt u overmaken op Rabobank IBAN nr. NL94 RABO 0122 1181 62 t.n.v. St. Papua Erfgoed, Leiden o.v.v. • 'gift' of 'donatie'

Comité van Aanbeveling

Dr. Anna-Karina Hermkens
Postdoctoral research fellow
Australian National University

Prof.dr. Suzan Legêne
Hoogleraar politieke geschiedenis,
Vrije Universiteit Amsterdam,
Voorzitter werkgroep cultuur,
Nationale UNESCO Commissie en
oud-hoofd museale zaken,
Tropenmuseum Amsterdam

Prof.dr. Pamela Pattynama
Bijzonder hoogleraar Indische
literatuur en cultuur, Universiteit
van Amsterdam

Drs. Vien Sawor,
vm. hoofdredacteur West Papua
Courier,
bid manager

Dr. Jaap Timmer
Senior lecturer Anthropology
Macquarie University, Sydney

Drs. Dirk Vlasblom journalist NRC
Handelsblad, antropoloog en
historicus m.b.t. Papua

Dhr. Joop van Zijl radio- en
televisiejournalist, o.a.
Redactie NOS

Dhr. Aad van den Heuvel
Televisieprogrammamaker

Pace Nieuws

In deze nieuwsbrief kunnen ook wij niet om de corona-crisis heen. Het Covid-19 virus, zoals het in het Indonesisch wordt aangeduid heft ook Papua bereikt. Tot medio april had alleen de provincie Papua al 75 bewezen besmettingen waarvan er 7 mensen aan bezweken. Met als meest geraakte gebieden Jayapura, Merauke en Timika. Aangenomen wordt dat we hier alleen het topje van de werkelijke aantallen zien. En de angst is groot dat het allemaal nog veel erger wordt, alle maatregelen ten spijt.

Het raakt ook aan de activiteiten van Papua Erfgoed, zoals u kunt lezen. Maar eerst besteden we aandacht aan de nieuwe huisstijl die we vanaf nu gaan voeren. Verder aandacht voor het archiefproject en we belichten een bekend en interessant artefact.

Welkom nieuwe lezers

Een aantal van u verwelkomen wij als nieuwe lezers. U bent verbonden geweest met het werk van de stichting Dr. F.C. Kamma. Iemand die zich bij uitstek onderscheiden heeft door zijn kennis van en liefde voor de Papua en zijn/haar cultuur. Deze kant behartigt onze stichting door het verzamelen van voorwerpen (artefacten) en andere archivalia

over Papua. Wilt u deze nieuwsbrief in het vervolg digitaal of niet meer ontvangen laat het even weten via huublems81@gmail.com

Nieuwe huisstijl

In de vorige nieuwsbrief hebben we u al gemeld dat we in het nieuwe beleidsplan voorzien hebben dat er een eenduidig gebruik van logo's en stijlen voor Papua Erfgoed en Collectie PACE wilden gaan gebruiken. Carmen Halfhide die adviserend lid is, wist de juiste wegen om een passend ontwerp te maken. U kwam het al op de envelop tegen en ook op de voorzijde van deze nieuwsbrief komt u het tegen. Vijf kenmerkende Papua artefacten op een rij geven het hart van ons werk weer. We hopen dat u deze vernieuwing op prijs stelt.

PACE Papua Heritage Foundation

Huub Lems ■ secretary
huublems81@gmail.com t+31 65 369 4828 www.papuaerfgoed.org

Visitekaartje in nieuwe huisstijl

Corona en ons werk

Op 8 februari konden we nog met een stand aanwezig zijn op de zeer goed bezochte Papua Solidariteitsdag. Intussen is bekend dat Veteranendag 2020 in juni dit jaar niet in de ons bekende vorm door zal gaan. Ook de renunie van de Ver. Ned. Nieuw-Guinea Militairen in april is afgeblazen, maar die krijgt als het mogelijk is wellicht in oktober een herkansing.

Bestuursvergaderingen zijn ook even niet mogelijk, misschien moet het online voor zaken die geen uitstel kunnen dulden. Ook ophalen van artefacten of werken aan het inventariseren van nieuwe artefacten in ons onderkomen in Hillegom liggen voorlopig stil.

Wel door gaat een archiefproject voor archieven uit onze collectie waar Rogier Smeele veel tijd aan besteed. Hierover daarom meer.

Archiefproject

Tot de collectie van Papua Erfgoed behoort een groot aantal archiefstukken. Een belangrijk onderdeel van deze collectie is het archief van de Werkgroep Nieuw-Guinea, door Papua's in Nederland in de jaren '70 opgericht. Maar ook andere gelieerde Papua organisaties hebben hun archief aan ons geschonken. In de loop van de tijd is de collectie mede door enkele verhuizingen in meer dan dertig verhuisdozen terecht gekomen. Omdat er veel waardevol materiaal zoals originele artikelen, schoolwerk-mappen, documentatie overzichten, en correspondentie voor onderzoek interessant is, werd besloten dat een archief-project tot het verzorgen en ontsluiten van het materiaal een nuttige bijdrage aan ons werk zou leveren.

Het archiefproject onderweg.

Daarom is het project voorgelegd aan de subsidieregeling Collectieve erkenning van Indisch Moluks Nederland. En die aanvraag werd gehonoreerd omdat ook Papua erfgoed een collectieve erkenning verdient. Nu wordt er door deskundigen hard gewerkt om de ca. 4 strekkende meter archief tot naar schatting 1 meter terug te brengen, te ordenen, en in een inventaris te beschrijven. Het zo verzorgde archief zal aan het Instituut voor Sociale Geschiedenis in permanente bruikleen worden afgestaan. Het wordt zo voor onderzoek toegankelijk. En het archief heeft dan definitief een vaste bewaarplaats in Nederland.

Artefacten belicht

Dit keer de markante vorm van een sago-bord. Sago was in grote delen van de Molukken en Papua het dagelijkse voedsel en in sommige delen is het dat nog steeds. De sagopalm is een snel groeiende palmsoort maar doet er toch zo'n 10 jaar over voor deze gekapt kan worden. Daarbij gaat het om het binnenste van de stam waar de sago uitgeklopt moet worden. In een proces met water laat het sago zetmeel los. Dat is weer de basis voor de sagopap, dat er kenmerkend uitziet.

De sago gerecht wordt 'papeda' genoemd. En het artefact is het bord waarop het gerecht opgediend wordt, vaak voor meer mensen tegelijk. Vandaar dat ze vaak stevig aan de maat zijn, 50 tot 100 centimeter is geen uitzondering. De vorm op de afbeelding is kenmerkend en is op vele delen van Papua te vinden. Een gestileerde vorm van een schildpad. Het houtsnijwerk en de beschildering met natuurlijke kleurstoffen is echter kenmerkend voor het Asmat gebied op de zuidkust.

Schenken

Periode tot mei 2020

Artefacten

- Mw. Mevr. Emka Krosschell-Koopmans - pijlen
- Mw. Melanie Scherders en dhr. Roy v. Opstal - 4 schilden, pijlen en bogen en veel kleine artefacten

Boeken

- Dhr. Peter R. Baan - een tas met 20 boeken
- Mw. Mevr. Emka Krosschell-Koopmans - ca. 50 boeken
- Mw. Melanie Scherders en dhr. Roy v. Opstal - een doos boeken

- Dhr. J.J. de Wolf – een doos boeken

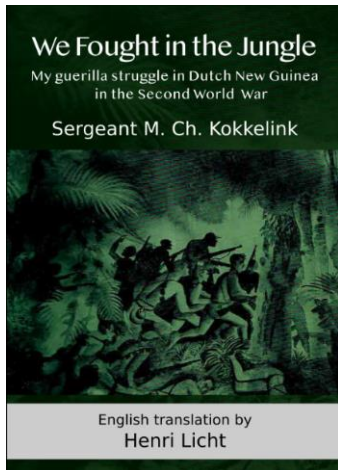
Foto's en films uit Nieuw-Guinea

- Dhr. Henny van de Kerkhof - ca. 1000 dia's
- Mw. Mevr. Emka Krosschell-Koopmans - ca. 399 dia's
- Mw. Loes Oostenrijk – 79 zw./w. dia's van vlootpredikant Ds. A.J. Oostenrijk
- Mw. Melanie Scherders en dhr. Roy v. Opstal – Dvd's, en Cd's

De Nieuwsbrief liever digitaal in plaats van per post ?

Wanneer u voortaan de Nieuwsbrief liever per email wilt ontvangen, laat het ons weten: Email van de redactie is huublems81@gmail.com

Recente publicaties over Papua

Kokkelink, M. Ch. 2019

We Fought in the Jungle

Mauritz Kokkelink's memoir, 'We fought in the Jungle' provides a valuable insight into war-time relations between the Allies and the indigenous West Papuans, and how this is an important prelude to the Netherland's recognition of Indonesia's independence in 1949 and its registration of West Papua with the United Nations as a Non-Self-Governing Territory in 1950. \$30. excl. shipping.

Purchase by email at frpwomensoffice@gmail.com.

Kreuger, Bas 2020

KAIS - Het waargebeurde verhaal van een gewaagde redding in Nieuw-Guinea, zomer 1944

EAN: 9789464021738

Enschede, Boekengilde B.V., 260 pag.

In de zomer van 1944 was niet alleen Normandië het toneel van de oorlog tegen een genadeloze bezetter. Ook in de Oost leverden de geallieerden strijd. In Nederlands Nieuw-Guinea vochten Amerikanen, Australiërs en Nederlanders zij aan zij tegen de Japanners.

KAIS is het verhaal van een verkenningmissie boven de Vogelkop die dramatisch afloopt. De bemanning van een Amerikaanse bommenwerper crasht in een enorm moeras in dit deel van Nederlands-Indië. Ira Barnett, de piloot, zet het toestel veilig aan de grond. Daarna neemt de boordschutter, Harold Tantaquidgeon, Chief van de Mohegan stam, de leiding over.

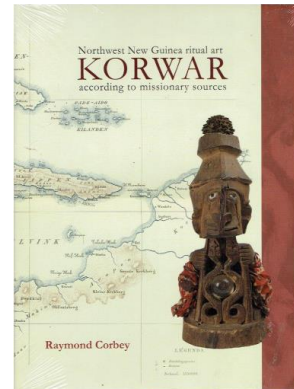
Om de mannen te redden, bijna 300 kilometer achter vijandelijke linies, komt een reddingsteam met Nederlanders, Indonesiërs, Amerikanen, Australiërs en Papoea's in actie. Ze staan over bevel van de Nederlandse Luitenant Louis Rapmund en de Australische kapitein 'Mac' Gillespie.

Ruim drie weken varen, vechten en worstelen zij zich door de jungle heen, over de KAIS rivier, naar de bemanning in het moeras. Collaborateurs, Japanners, muskieten,

bloedzuigers en modder zijn de vijanden in deze tocht.

In 2019 zijn vijf Hollanders in de voetsporen van Rapmund en Gillespie de KAIS op gegaan, op zoek naar het wrak van de bommenwerper in het moeras.

provincialaat@augustijnen.nl

Corbey, Raymond 2019

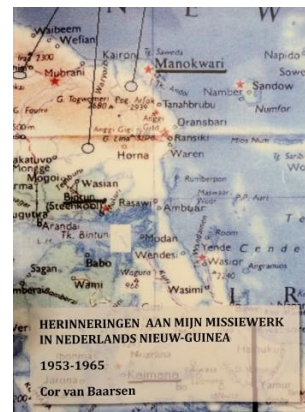
KORWAR – Northwest New Guinea ritual art according to missionary sources

ISBN: 9789054500223

Leiden, C. Zwartenkot Art Books, 395 p.

Illustrated in b/w and colour. – Protestant missionaries have provided the earliest and most detailed sources regarding the ritual art of the Papuan peoples of the Geelvink Bay. – While converting these missionaries collected, but they were also involved in the destruction of countless items. – 'Korwar – Northwest New Guinea Ritual Art according to missionary sources' chronicles these events and brings these sources to bear on circa 300 ritual objects and their itineraries.

Purchase online at <https://www.ethnographicartbooks.com/>

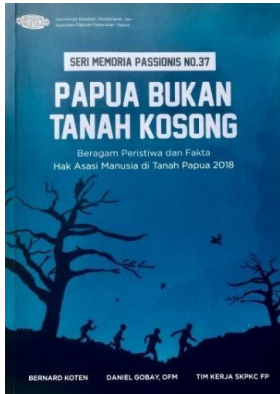

Baarsen, Cor van OSA 2019

Herinneringen aan mijn missiewerk in Nederlands Nieuw-Guinea 1953-1965

Uitgave in eigen beheer, 208 p. zw ill. € 10,- plus verz.kosten.

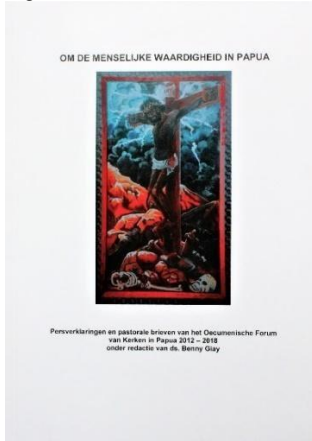
Op hoge leeftijd heeft Cor van Baarsen zijn goede herinneringen aan het missiewerk in West-Papua, het toenmalige Nederlands Nieuw-Guinea, te boek gesteld. Het is een levendig verslag geworden waarin hij terugkijkt 'op elf bijzondere jaren. Mijn verhouding met de Papoeabevolking was goed. Ik mocht ze graag om hun eerlijkheid, hun betrouwbaarheid tijdens de tournees, hun opgewektheid.' Cor Baarsen keerde met malaria terug naar Nederland. Bestellen via het Provinciaal NL-OSA,

Kooten, Bernard, Daniël Gobay ofm, Tim Kerja SKPKC FP
Papua Bukan Tanah Kosong - Beragam Peristiwa dan Fakta Hak Asasi Manusia di Tanah Papua 2018

Serie Memoria Passionis no. 37
 Sekretariat Keadilan Perdamaian dan Keutuhan Ciptaan (SKPKC) Fransiskan Papua sepanjang tahun 2018 mengikuti perkembangan Hak Asasi Manusia (HAM) orang Papua dari jarak dekat. Dari peristiwa dan situasi hak asasi manusia tersebut yang terdokumentasi dan terpublikasi dalam laporan Seri Memoria Passionis No.37: "Papua Bukan Tanah Kosong," yang diterbitkan Sekretariat Keadilan Perdamaian dan Keutuhan Ciptaan Fransiskan Papua (SKPKC FP) dan diluncurkan bersama-sama dengan organisasi VIVAT Indonesia dan JPIC OFM Indonesia.

Het secretariaat voor gerechtigheid, vrede en integriteit van de schepping van de Franciscanen Papua (SKPKC) volgde in 2018 de ontwikkeling van Papoea-mensenrechten op korte afstand. Deze mensenrechtengebeurtenissen en -situaties zijn gedocumenteerd en gepubliceerd in de Memoria Passionis Series-rapport nr. 37: "Papoea is geen leeg land", door het secretariaat Franciscan Papua (SKPKC-FP) in samenwerking met de Indonesische organisatie VIVAT en JPIC-OFM Indonesia.

Gay, Benny
Om de menselijke waardigheid in Papua,
persverklaringen en pastorale brieven van het Oecumenisch Forum van kerken in Papua 2012 – 2018
 ISBN 978-90-828978-9-0

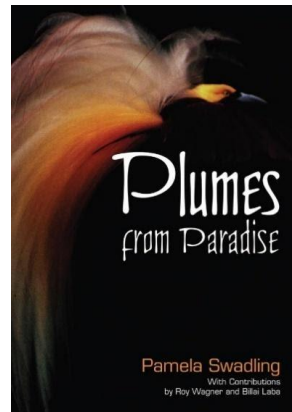
Olst, Werkgroep Papoea Solidariteit, 71 pag. € 5,00 plus verzendkosten

Dit boekje bevat verklaringen, oproepen en overwegingen bij de situatie in Papua. De kerkelijke leiders geven stem aan wie het zwijgen wordt opgelegd. Benoemd worden het racisme, de economische opbouw die ten goede komt aan transmigranten, het geweld van politie en leger en de mensenrechtenschendingen. Toegevoegd is een document dat begin 2019 aan een delegatie van de Wereldraad van Kerken werd overhandigd. Bestel per email bij H.J. van der Steeg, e-mail: steegvenema@kpnplanet.nl of Hapin, e-mail : hapin@hapin.nl .

Martinkus, John 2020
The Road: Uprising in West Papua
 ISBN 1760642428 – 9781760642426

Black Inc., Carlton-Australia, 208 p.
 Chemical weapons deployed. Choppers taken out. Tens of thousands of people displaced. Communications repressed. The West Papuan independence movement has reignited, and Indonesian troops are cracking down. In *The Road*, John Martinkus gives a gripping, up-to-date account of the province's descent into armed conflict and suppression. Replete with vivid detail and new information, his revelatory work of journalism shows how and why a highlands road led to an uprising, and where this might all lead. Order online <https://www.blackincbooks.com.au/books/road>

Swadling, Pamela 2019
Plumes from Paradise
 ISBN: 9781743325445

Sydney University Press, 351 p. (New edition - first publ. 1996) The natural resources of New Guinea and nearby islands have attracted outsiders for at least 5000 years: spices, aromatic woods and barks, resins, plumes, sea slugs, shells and pearls. Among the most sought-after was the bird of paradise. *Plumes from Paradise* tells the story of this interaction, and of the economic, political, social and cultural consequence for the island's inhabitants. Order or read online or download the pdf-file at <https://open.sydneyuniversitypress.com.au/9781743325445.html>